

Nr 664.

Av herrar **Helén** och **Dahlén**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 156, angående anslag till främjande av ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet m. m.*

Frågan om en förstärkt ungdomsvård har sedan många år varit föremål för omfattande debatter och utredningsarbete. Riksdagen har också vid flera tillfällen gjort långtgående uttalanden till förmån för en utbyggd samhällelig verksamhet på detta område. Den statliga ungdomsvårdskommittén, som arbetade åren 1939—1951, framlade också en serie betänkanden med förslag till åtgärder i detta hänseende. Huvuddelen av dessa förslag har dock icke föranlett några åtgärder från statsmakternas sida. Med hänsyn härtill måste de förslag, som nu framlagts i Kungl. Maj:ts proposition nr 156, beträffande bidrag till ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet, hälsas med största tillfredsställelse. Dessa förslag innebär, att ungdomsorganisationerna skulle komma att få ett stöd, som de är väl förtjänta av och som skulle väsentligt öka deras möjligheter att bedriva ett positivt ungdomsvårdande arbete bland ungdomar som nu står utanför föreningslivet. Såsom också understrukits av 1953 års utredning angående stöd åt nykterhetsorganisationer och ungdomsvårdande sammanslutningar, på vars förslag den nu föreliggande propositionen grundar sig, gäller dock de förslag som nu framlagts blott en del av de insatser, som bör göras från statens sida för att få till stånd en förbättrad ungdomsvård. Ytterligare överväganden i dessa frågor är därför nödvändiga.

Vad beträffar de förslag, som framlägges i proposition nr 156, vill vi starkt understryka kravet på att de åtgärder till stöd för ungdomsorganisationernas arbete, som däri framlägges, inte får förverkligas på ett sätt som innebär ett inkräktande på organisationernas frihet. Ehuru liknande synpunkter även anförts av såväl departementschefen som av de utredningar, som framlagt ifrågavarande förslag, anser vi det angeläget att vissa ytterligare garantier härför skapas. Detta synes även kunna ske utan några mera omfattande ändringar i propositionens förslag och utan att berättigade anspråk på kontroll av användningen av anslagna medel kommer att åsidosättas.

I samband med förslagen om bidrag till utbildningen av ungdomsledare föreslås, att vissa centrala kurser anordnas i statlig regi. I första hand gäller förslaget två av skolöverstyrelsen arrangerade kurser under kommande budgetår. Dessa kurser skulle enligt utredningens förslag tjäna syftet att samordna ungdomsledarutbildningen och ha karaktär av fort-

bildningskurs till organisationernas egen utbildningsverksamhet. Ett stort antal remissinstanser har gått emot detta förslag. Bland dessa märks Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund, Svenska landsbygdens ungdomsförbund, Folkpartiets ungdomsförbund, Arbetarnas bildningsförbund och Godtemplarordens studieförbund. Dessa organisationer, vilka besitter en omfattande erfarenhet av ledarutbildning, har haft den uppfattningen att en sådan central kursverksamhet i statlig regi inte har någon uppgift att fylla och att den strider emot huvudprincipen att utbildningen skall ske i organisationernas egen regi. Med hänsyn härtill vill vi bestämt avstyrka att någon kursverksamhet av detta slag åtminstone tills vidare kommer till stånd.

För att tillfredsställa behovet av en kvalificerad ungdomsledarutbildning för mera krävande uppgifter inom ungdomsvården, såsom instruktörsbefattningar, föreståndarskap för ungdomsgårdar etc. har utredningen föreslagit, att en försökskurs på tre månader anordnas av skolöverstyrelsen vid en folkhögskola. En kursverksamhet av detta slag synes vara påkallad. Med hänsyn till uppgiftens karaktär är det knappast troligt, att enskilda ungdomsorganisationer annat än i begränsad utsträckning själva kan svara för dess genomförande. Det framlagda förslaget synes dock inte grunda sig på en tillräckligt grundlig utredning av hur en sådan utbildning lämpligen bör organiseras. En kompromiss mellan utredningens förslag och det av denna refererade förslaget om en utbildning förlagd till ett av socialinstitutet bör övervägas. Det synes därvid lämpligt att förlägga utbildningskurserna till socialinstitutet, som har tillgång till lämpliga lärarkrafter i psykologi och sociala frågor. Redan nu anordnas specialkurser för personalkonsulenter och andra liknande grupper vid socialinstitutet, och dessa kurser borde kunna utgöra mönster för den här föreslagna ungdomsledarutbildningen. Som villkor för deltagande bör därvid uppställas rätt omfattande praktik inom ungdomsverksamhet. Studier i vissa ämnen vid socialinstitutet såsom psykologi, sociologi och sociallagstiftning bör även föregå specialkursen, som ej bör omfatta mer än en termin.

Med hänsyn till behovet av ytterligare utredning av denna fråga bör igångsättandet av en kursverksamhet av detta slag anstå till budgetåret 1955/56.

De medel, som frigörs därest ovan framförda ändringsförslag bifalles, tillhoppa 59 000 kronor, bör överföras till posten bidrag till regionala kurser, så att denna kan höjas till förslagsvis 225 000 kronor. Därigenom skulle en synnerligen önskvärd höjning av antalet regionala kurser i organisationernas egen regi kunna ske. Detta anslag måste nämligen anses vara alltför litet, och även efter den här förordade höjningen framstår det som knappt tilltaget. Utredningen har som framgår av propositionen blott räknat med 100 kurser per år av detta slag. Detta betyder att var

och en av de 25 à 30 organisationer, som kan beräknas komma att söka anslag för kurser, erhåller bidrag till knappt fyra sådana per år. I regel torde organisationerna ha behov av minst en sådan årlig kurs i varje län. Även om vissa organisationer kommer att anordna gemensamma kurser, blir därför det föreslagna bidraget alltför litet. Då emellertid utredningen synes ha räknat med ett väl högt genomsnittligt antal dagar för dessa kurser, torde det erforderliga bidraget per kurs genomsnittligt knappast komma att uppgå till det av utredningen beräknade. Om antalet kurser, som får anordnas med statsbidrag, inte i förväg fastläses, bör ett större antal kurser kunna komma till stånd, särskilt om den ovan förordade uppräknningen av anslagsposten sker.

I fråga om bidraget till instruktörer uppställs en rad villkor, vilka avser att skapa betryggande garantier för verksamhetens rätta bedrivande. Skolöverstyrelsen skall sålunda kompetensförklara varje instruktör och dessutom fastställa instruktion för vars och ens verksamhet samt inspektera densamma. Det är av vikt, att denna kontroll utövas på ett sätt som inte innebär onödigt intrång på organisationernas självbestämmanderätt och att verksamheten inte försvåras genom byråkratiska bestämmelser och ett tidsödande rapporteringsarbete. Med hänsyn härtill framstår den gemensamma planläggning av arbetsuppgifterna, som förutsättes skall ske vid minst två gånger årligen av skolöverstyrelsen anordnade konferenser, såsom opåkallad. Det förtjänar i detta sammanhang nämnas, att några sådana regelbundet anordnade sammandragningar inte sker av de instruktörer i alkoholfrågan, som sedan ett flertal år finns anställda av nykterhetsorganisationerna med statligt bidrag. Däremot kan det vara önskvärt, att när särskilda frågor så påkallar gemensamma överläggningar för instruktörerna anordnas efter samråd med vederbörande organisationers centrala ledningar. I varje fall bör sådana konferenser inte normalt behöva förekomma mer än en gång årligen.

Det är av vikt för det samarbete mellan den ansvariga statliga myndigheten och ungdomsorganisationerna, som måste komma till stånd på detta område, att organisationerna från första stund får tillfälle att anföra sin mening om det praktiska genomförandet av de föreslagna stödåtgärderna och att de erhåller möjlighet att yttra sig om utformningen av erforderliga tillämpningsföreskrifter. Även då det gäller fördelningen av anslagsmedlen bör organisationerna få tillfälle yttra sig. Detta framstår som önskvärt inte minst med hänsyn till att några fasta normer för anslagsfördelningen inte skall fastställas i förväg vare sig beträffande vilka organisationer som skall anses ha behov av instruktörer eller hur behovet av bidrag till utbildningskurser för ungdomsledare samt bidrag till ungdomslokaler skall bedömas. Det förefaller naturligtast att detta samråd sker inom ramen för ett rådgivande organ knutet till skolöverstyrelsens

folkbildningsrotel på ungefär samma sätt som gäller beträffande statens folkbildningsnämnd. Vi kan sålunda inte dela departementschefens uppfattning, att erfarenheterna från den rådgivande verksamhet, som skolöverstyrelsen kommer att bedriva, bör avvaktas innan närmare ställning skall tas till frågan om inrättandet av ett sådant rådgivande organ. Tvärtom torde behovet av ett sådant organ vara störst under den tid då verksamheten skall finna sin form. I den rådgivande nämnd, som vi sålunda vill föreslå, bör envar av de bidragsberättigade organisationerna vara representerad.

Med anledning av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 156 måtte besluta

a. att tills vidare avvisa förslaget om ungdomsledarkurser i skolöverstyrelsens regi;

b. att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om ytterligare utredning av frågan om anordnandet av en mera omfattande ungdomsledarutbildning för särskilt krävande uppdrag inom ungdomsvårdande verksamhet samt att förslag härom måtte föreläggas 1955 års riksdag;

c. att verkställa den i motionen föreslagna omdisponeringen inom ramen för medelsanvisningen för bidrag till utbildning av ungdomsledare;

d. att förorda inrättande av en rådgivande nämnd för frågor rörande stödet till ungdomsvårdande organisationer i anslutning till skolöverstyrelsens folkbildningsrotel med en organisation och ställning i huvudsaklig överensstämmelse med statens folkbildningsnämnd.

Stockholm den 3 april 1954.

Gunnar Helén.

Olle Dahlén.